

בע"ח (חיפה) 63249-06-16 - יונתן שחטמן נ' מדינת ישראל

בע"ח (חיפה) 63249-06-16 - יונתן שחטמן ואח' נ' מדינת ישראל (שלום חיפה
בע"ח (חיפה) 63249-06-16

1. יונתן שחטמן

2. הילן שחטמן

3. מתתיה שחטמן

נגד

מדינת ישראל (

בית משפט השלום בחיפה

[12.03.2017]

כבוד השופט זיו אריאלי

החלטה

בפני בקשה לעיון בחומר חקירה, לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב-1982.

רקע וطنות הצדדים:

1. נגד המבוקשים הוגש כתוב אישום במסגרתו מיוחסת להם עבירה של בניה ושימוש במרקען ללא היתר, לפי סעיף 204 (א) לחוק התכנון והבנייה, תשכ"ה-1965. בכתב האישום נטען כי במהלך שנת 2015 התגלה, כי המבוקשים ביצעו בניה בשטח של מעליה מ- 40 מ"ר ללא היתר.

2. הבקשה עניינה בעיתרת המבוקשים להמציא לעוונם את חומר החקירה הבאים:

א. פירוט אודות כתבי אישום וצווי הפסקתה מנהליים שהומצאו ליתר התושבים בשכונות מגוריהם ("שכונה 3" בקיסריה).

ב. מסמכים הנוגעים למדיניות והנחיות העמدة לדין בגין עבירות לפי חוק התכנון והבנייה בקיסריה.

ג. דוחות פיקוח, התראות, זימונים לחקרות פנויות אחרות שנעשו על ידי המשיבה לתושבים אחרים בשכונות מגוריהם של המבוקשים.

ד. הפרוטוקולים של המשיבה או החברה לפיתוח קיסריה הנוגעים לבניה בשכונות מגוריהם של המבוקשים בין השנים 2010-2016.

ה. נתוני סטטיסטיים על תיקי חקירה שנפתחו בקשר לעבירות תכנון ובניה החל משנת 2007 ואילך בשכונות מגוריהם של המבוקשים.

ו. נתוני סטטיסטיים של מכלול הבקשה להיתרי בניה שהוגשו בשכונות מגוריהם של המבוקשים, החל משנת 2007 ואילך, וכן פירוט אם בקשות אלו אושרו.

3. בבקשתה נטען כי חומר החקירה מבוקשים לשם הוכחת טענה מקדמית של "אכיפה בררנית". על פי הטענה "לכל אורכה ורוחבה של השכונה מצויה בניה שחוורגת מהיתר... ואילו במרקחה הפרטני של הנאים בחרו להעמידם לדין" (סעיף 4 לבקשתה).

4. המשיבה מתנגדת לבקשתה. לטעתה המשיבה, מדובר ב"מסמך DIG", וחולק מהמסמכים המבוקשים אף אינם רלבנטיים לביטוס טענת המבוקשים בדבר "אכיפה בררנית". עוד טוענת המשיבה, כי ההליך הרואן לדון בבקשתות המבוקשים לקבלת המסמכים והנתונים - הוא דרך סעיף 108 לחסד"פ, ולא בהגשת בקשה לפי סעיף 74. עוד נטען לגבי חלק מהמסמכים המבוקשים - כי אין במקרה כאלה (כך בעניין מסמכים הנוגעים ל"מדייניות אכיפה" והעמדה לדין בעבירות לפי חוק התכנון והבנייה בישוב קיסריה), וחלקים אינם מצויים בידי המاشימה (כך לעניין הפרוטוקולים של החברה לפיתוח קיסריה הנוגעים לבניה בשכונות מגורייהם של המבוקשים).

5. בדיון בפני הוועדה ב"כ המבוקשים, כי הם חוזרים בהם מהבקשתה ככל שהיא נוגעת למסמכים המפורטים בסעיף ד' לבקשתם [זהיינו, הפרוטוקולים של החברה לפיתוח קיסריה המתיחסים לבניה בשכונות מגורייהם של המבוקשים בין השנים 2016-2010]. עם זאת המבוקשים עומדים על בקשתם ככל שהיא נוגעת ליתר המסמכים המפורטים בסעיף 2 לעיל.

נטען כי בדיקת תיקי הבניין בשכונות מגורייהם של המבוקשים מעלה, כי בתו השכונה נבנו, רובם אם לא כולם, בחריגות בנייה, וזה הבסיס לקבלת המסמכים מਆת המשיבה. עוד נטען כי קיימת מחלוקת בפסקה בשאלת אם דרך המלך לקבלת נתונים מסווג הנתונים המבוקשים היא בעיתורה לפי סעיף 74 לחסד"פ, או בבקשתה בפני המותב השמעה את התקיק העיקרי, לפי סעיף 108 לחסד"פ, לטעתה ב"כ המבוקשים, שני המסלולים אפשריים, אך אין כל סיבה "לדוחות את הקץ" ולהמתין לניהול ההליך.

6. ב"כ המשיבה טען כי הפסקה בסוגיה הינה חד משמעית, ודרכו המלך היא בהגשת בקשה לפי סעיף 108 לחסד"פ. עוד נטען כי בהליכים המתנהלים לפי חוק התכנון והבנייה, הטענה בדבר 'אכיפה בררנית' היא טענה נפוצה, ואין מקום לקבועה כי בכל מקרה בו מועלית טענה מסווג זה - על המاشימה לאוסף ולפרוש בפניו חומרים שאינם חומר החקירה. כן נטען כי המבוקשים לא עמדו בرف הראייתי הנדרש כדי לבסס טענה המצדיקה הייעתרות לבקשתם, וכי עליהם להתכבד ולהביא ראיות המלמדות על אכיפה בררנית, ולא להסתפק ב'גירה והדבקה' של צלומי אוויר או העתקים חלקיים של תכניות ותשريعים.

דיון והכרעה:

7. כפי שנקבע לא אחת, תכלייתה של זכות העיון בחומר החקירה היא לאפשר לנאים הזרדמנות נאותה להכין את הגנתו ולמשת את זכותו להילך הוגן. הפרשנות המרחיבת למונח "חומר חקירה" יושמה בפסקת בית המשפט השונים, באופן שחומר הקשר - במישרין או בעקיפין - לאשמה, ונוגע לירעה העובדתית הנפרשת בכתב האישום, יהו זה 'חומר חקירה'. השימוש המרחיב לפרשנות המונח "חומר חקירה" הביאה את בית המשפט שוב ושוב לכלול תחת מונח זה גם מקרים שבהם הרלוונטיות של החומר שבמחלוקת להגנתו של הנאשם, אינה מובהקת, או כאשר החומר המבוקש אינו קשור במישרין לאישומים המיוחסים לאוטו נאשם (ר' למשל [בש"פ 8406/12 פלוני נ' מדינת ישראל \(3.12.2012\)](#)); בג"ץ [9264/04 מדינת ישראל נ' בית משפט השלום בירושלים, פ"ד ס\(1\) 360 \(2005\)](#)).
8. עם זאת, והגמ ש" אין חקר לתובנותו של סגנור מוכשר", הבהיר בית המשפט העליון בפסקתו, כי הגדלה רחבה מדי למונח "חומר חקירה", אינה רצiosa. כך למשל, נקבע כי אין לכלול בחומר החקירה ראיות בעלות רלוונטיות רחוצה ושולית, בהקשר לכתב האישום, ואין להתר "מסעות דיג" ספקולטיביים אחר חומר ראיות (ר' למשל [בש"פ 1993/14 יוסף נ' מדינת ישראל \(23.4.2014\)](#); [בש"פ 4508/15 סבג נ' מדינת ישראל \(9.7.2015\)](#)).
- לפיכך, נקבע כי על הנאשם להצביע על קיומו של "יסוד של ממש" לטענותו, כי החומר המבוקש יתורם להגנתו. תקווה ספקולטיבית אינה עומדת אחר דרישת ה"יסוד של ממש" [[בש"פ 7585/14 שטרום נ' מדינת ישראל \(18.11.2014\)](#); [בש"פ 8397/12 חטיב נ' מדינת ישראל \(28.11.2012\)](#)]).
9. בהקשר זה יש לזכור, כי העברת חומרים לעיון נאשם לפי סעיף 74 חוק סדר הדין הפלילי - פוגעת לא פעם באינטרסים או בזכויות של צדדים שלישיים. על פי רוב, הזכות הראשונה הנפגעת במצבים מסווגים כזו היא הזכות לפרטיות. לפיכך נקבע, כי במקרים בהם החומרים המבוקשים אינם מצויים בליבת האישום ואינם נוגעים לו ישירות, הרי שעל בית המשפט לעורוך איזון בין זכויותו של הנאשם להילך הוגן לבין זכויותיהם של הצדדים השלישיים. וכך של השזיקה בין החומר המבוקש לבין צורכי הגנתו של הנאשם, רק יגבר המשקל הניטן לשיקולים נוגדים אחרים (בש"פ [8500/14 פאהום נ' מדינת ישראל \(28.12.2014\)](#); [בש"פ 5320/13 מולקנדוב נ' מדינת ישראל \(18.8.2013\)](#); [בש"פ 8252/13 מדינת ישראל נ' שיינר \(23.1.2014\)](#)).
10. לאור מושכלות יסוד אלו בוחנתי את טענות המבוקשים. בקשה המבוקשים, ככל שהיא מתיחסת למסמכים המבוקשים והמופורטים בסעיף 2 לעיל - נשענה על טעם אחד ויחיד: ביסוס טענת המבוקשים, כי המשיבה נהגת איפה ואיפה, כי "נטפלה" רק אל המבוקשים בעוד שביחס ליתר תושבי השכונה - לא בוצעו פעולות אכיפה. דעתו היא כי טענה זו, של 'אכיפה בררנית', אינה מצדיקה העתרות לבקשתה במסגרת הליך זה.
11. בהקשר זה ר' החלטת בית המשפט העליון [בש"פ 2242/16 בעניין מזרחי \(31.3.2016\)](#), לפיה המסלול המתאים לקבלת חומרים המבוקשים לשם ביסוס טענת הגנה מן הצדק ואכיפה בררנית - הינו סעיף 108 חוק סדר הדין הפלילי, ולא בקשה לעיון בחומר חקירה לפי סעיף 74 לחסד".
- "... ואולם, מרחיבה ככל שתיהה הפרשנות הנהוגת, מקובלת עלי טענת העוררת כי תנאי יסוד לסיווגו של חומר "חומר חקירה" הוא כי הוא נוגע לאישום שבידי התובע אשר מפניו צריך הנאשם להתגונן, כעולה מלשונו של סעיף 74. כפי שהובאה בעניין שיינר, הכוונה היא לחומר אשר יש לו זיקה להילך הפלילי ולאישום שבמסגרתו הוא מבוקש... כמו גם לחומר שהتبיעה הסתמכה עליו - למצער באופן עקייף - בבססה את האישומים הפרטניים שייחסו לנאים".

- ראו גם ע"מ 2668/15 מדינת ישראל נ' פרופ' הלל וייס (18.11.15).
12. עוד נקבע בעניין מזרחי הנ"ל (פסקה 7 להחלטה), כי אין בכך כדי לשול את זכות הנאשם לקבל את אותם חומריים במסגרת בקשה לפי סעיף 108 לחוקסדר הדין הפלילי, במהלך הדיון בתיק העיקרי, ובפרט בשלב הבאת הריאות.
13. בעניינו, המסמכים המבוקשים כמפורט לעיל - אינם חלק מעובדות כתוב האישום או מהפרשה עליהם נתונים המבוקשים את הדיון. מדובר בדבר התנהלות המאשימה בגין בעליך בתים אחרים בשכונת מגורייהם של המבוקשים. משכך, ככל שהմבוקשים מעוניינים לקבל את החומריים המבוקשים על מנת לבסס טענה של הגנה מן הצדק - הרי שהmarshacthet הנורמטטיבית הנכונה היא בהגשת בקשה לפי סעיף 108 ליחס"פ.
14. כמעט בבחינת מעלה מן הצורך צוין, כי החלטת רשות התביעה להעמיד לדין פלוני ולהימנע מהגשת כתוב אישום נגד אלמוני, החשוד במעורבות באוותה פרשה - אינה מלמדת בהכרח על קיומה של אכיפה בררנית. אמנם, הטוען לאכיפה בררנית אינו חייב להציג על מנת פסול העומד בסיס החלטתה של הרשות בנושא העמידה לדין, וגם אם הרשות התנהלה בהתאם ללב - עשויה התנהלהו להיות נגועה באפליה פטולה [השוואה ע"פ 6833/14 נפאע נ' מדינת ישראל (31.8.2015); ע"פ 8551/11 סלכני נ' מדינת ישראל (12.8.2012)]. ואולם יש לזכור כי שיקול הדעת של התביעה בעניין העמידה לדין הוא בעל מנעד רחב, ולא כל מקרה של "אכיפה חלקית" מלמד על "אכיפה שרירותית" [רי' למשל ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פרץ (10.9.2013), פסקה 29 לחווות דעתו של כב' השופט ע' פוגלמן]. מכל מקום, טענה זו דינה להתרברר לעומקה במסגרת התיק העיקרי, ולשם כך פתוחה בפני המבוקשים הדרך לפנות בבקשתה לפי סעיף 108 ליחס"פ.
- סוף דבר, הבקשה נדחתה.
- המציאות תעבור את העתק ההחלטה לצדים.
- ניתנה היום, י"ד אדר תשע"ז, 12 מרץ 2017, בהעדר הצדדים.